národní
úložiště
šedé
literatury

Praha poslední třetiny 19. století v karikatuře

Horčáková, Václava
2014

Dostupný z http://www.nusl.cz/ntk/nusl-170438

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 18.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

PRAHA POSLEDNÍ TŘETINY 19. STOLETÍ V KARIKATUŘE

© Václava Horčáková, Historický ústav AV ČR, © Marcela Havelková, AECOM CZ s.r.o., Praha

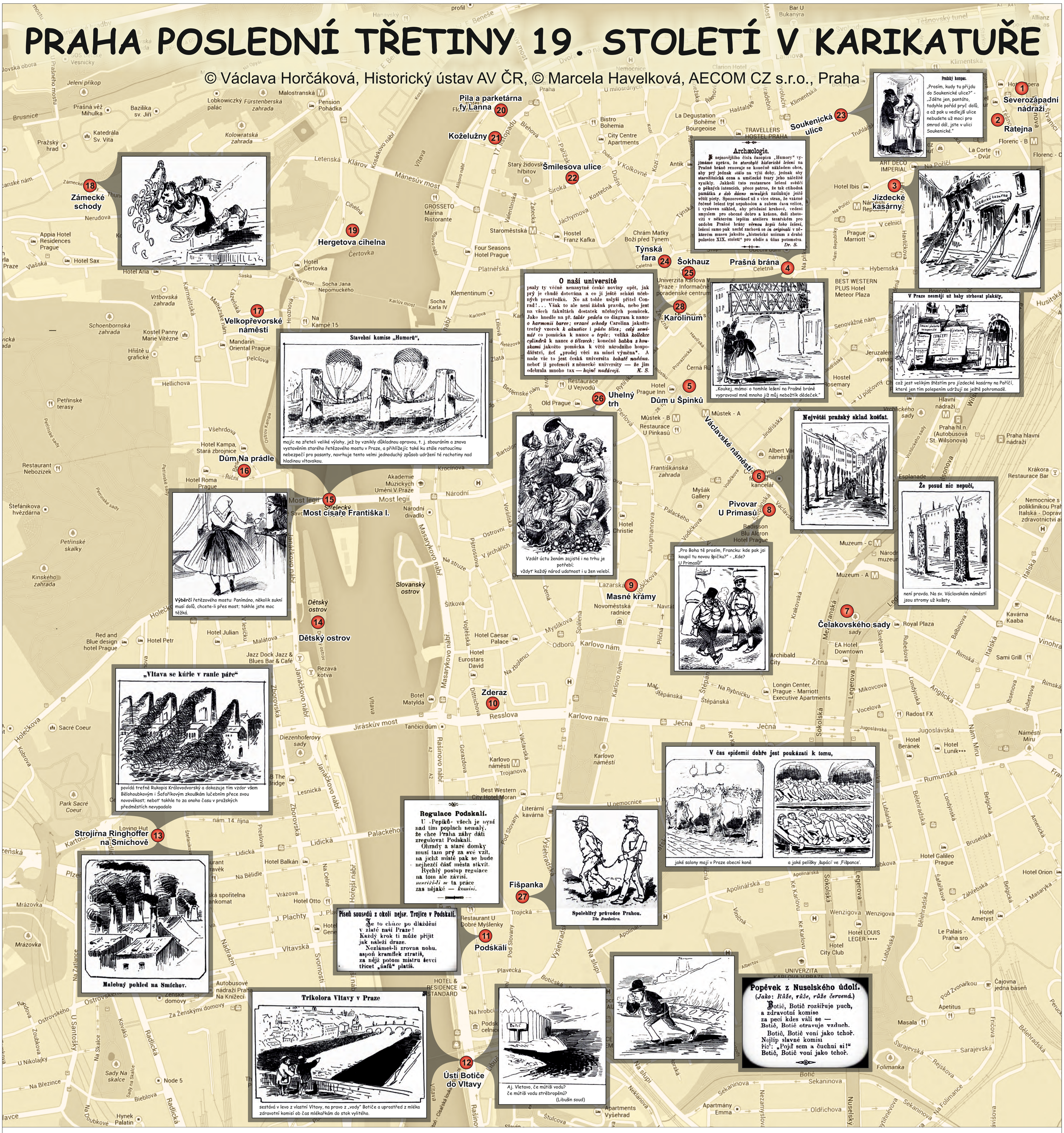

>> Průvodce po Praze - Kterak shlédnouti všechny pamětihodnosti za jeden den. << (Paleček roč. 13, č.19, 1885, s. 147)

1. "Ráno vyjdi ze severozápadního nádraží..."
(Severozápadní nádraží, Denisovo nádraží, Nádraží Praha-Těšnov), Praha 8, Karlín čp. 562. Otevřeno bylo v roce 1875, uzavřeno v roce 1972.

2. "v levo máš Ratejnu..."
Ratejna, továrna na Poříčí, č. 3 (8), firma Ignác Gottwald, továrna na železný nábytek, naproti Severozápadnímu nádraží.

3. "v pravo Jízdecké kasárny, které dobře prolez..."
Jízdecké kasárny, na rohu dnešních ulic Havlíčkovy (dříve Jízdecké) a Na Poříčí, "brounfield" Prahy 80. let 19. století. Počátkem 70. let je armáda přestala využívat. Opuštěná budova chátrala více jak 12 let, než byla zbořena a na jejím místě byly vystavěny činžovní domy.

4. "na to zvěčni své jméno na lešení Prašné brány..."
Rekonstrukce Prašné brány probíhala v letech 1878-1886, což přišlo Pražanům vzhledem k velikosti památky jako období příliš dlouhé.

5. "odboč k Špinkovům do dvora..."
Dům U Špinků, Na Příkopě čp. 846. Firma Ignác Gottwald, továrna na železný nábytek měla ve dvoře sklad (viz Ratejna)

6. "projdi proutkové aleje na Václavském náměstí..."
Čerstvě vysazená zeleň na Václavském náměstí, které se příliš v městském ruchu nedařilo, působila na Pražany spíše komickým dojmem.

7. "a zmerči dobře tzv. Čelakovského sad..."
Tzv. Malý park na zrušených u Národního muzea byl v roce 1885 přebudován Františkem Thomayerem. Nově založený park nepřipadal Pražanům jako odpovídající náhrada za dřívější promenádu.

8. "okolo Primasova komínu..."
Oblíbený pivovar U Primasů na rohu Václavského náměstí a Štěpánské ulice čp. 796 byl zbořen v roce 1921.

9. "dostaneš se k masným krámům.."
Masné krámy stály uprostřed Lazarské ulice, kde tvořily jakési falešné náměstí. Trať koňské dráhy je musela objíždět po obou stranách po dvou samostatných kolejích pro každý směr. Zbořeny byly v roce 1898.

10. "a přes malebný Zderaz.."
Osada na území dnešního Nového Města. Zanikla během pražské asanace kolem roku 1900.

11. "do Podskalí..."
Zaniklá osada na pravém břehu Vltavy mezi dnešním železničním a Jiráskovým mostem. Na přelomu 19. a 20. století byla postupně zbořena.

12. "u Botiče posnídej..."
Potok Botič byl pověstný znečištěnou a zapáchající vodou.

13. " odtud přes řeku k smíchovským fabrikám...."
Smíchov 80. let 19. století byl známý koncentrací továren v centru města (Ringhofferova strojírna a řada dalších podniků). **"Též okolo radnice fabrik je na tisíce"** veršoval tehdy rozmarně časopis Paleček.

14. "a Židovskému ostrovu..."
Dětský ostrov v katastru Smíchova. V 80. letech 19. století v soukromém vlastnictví. Přístupný pro veřejnost, z pohledu veřejného mínění však poměrně zanedbaný. **"...vše v čem zračí se zatím jeho kultura a význam pro lidstvo, záleží z tří budov dosti exotického určení: z trafiky, kolotoče a místnosti, o níž není radno šířiti slov."** (Národní listy 1886)

15. "opatrně kol řetězového mostu..."
Most císaře Františka I.(řetězový most) byl postaven v letech 1839-1841. Spojoval Národní třídu s Újezdem a Malou Stranou. Jeho problémem byla nedostatečná nosnost, která neumožňovala přepravu těžkých nákladů. Trať vozů koňské dráhy končila na obou stranách mostu a cestující museli přecházet most pěšky (a ještě platit mostné).

16. "a staré prádelny..."
Dům Na prádle (Malostranský špitál), u kostela sv. Jana Křtitele. Malá Strana, Říční ulice čp. 440. Kdysi špitál a prádelna, koncem 19. století nájemní dům.

17. "na Velkopřevorské náměstí, kde v trávě obědvej..."
Slovní hříčka. Před vznikem pražských měst zde ležela osada zvaná Trávník. Též narážka na zanedbané dláždění.

18. "a pak si už kup na zámeckých schodech nové boty..."
Zámecké schody (Nové zámecké schody) Spojují Thunovskou ulici na Malé Straně s Hradní rampou na Hradčanském náměstí. Byly zanedbané a těžko schůdné.

19. "odpoledne dej se převézt od Hergetovy cihelny.."
Malá Strana,Cihelná 2. Dnes krásná památka, tehdy... cihelna.

20. "k stejně romantické Lannově pile..."
Parketárna v ul. Sanytrové a parní pila Na Františku, ohrady na dřevo. Rozsáhlé pozemky lemující oblast židovského ghetta vykoupila pražská obec po roce 1895.

21. "navštiv koželužny u Rudolfina..."
Ulice Na Rejdišti a Sanytrová. Periferie, místo hlučné a zapáchající, zaplněné drobnými domky v sousedství výstavného Rudolfina. Postupně zanikalo s výstavbou nábřeží.

22. "Šmulesovu třídu si okresli do album..."
Šmilesova ulice. Jedna z křivolakých uliček Židovského města, zanikla v době asanace na konci 19. století.

23. "čichni si, jak se v Soukenické ulici peří čistí..."

24. "vylez odvážně na pavlač v týnské faře..."
Týnská fara, Staré Město, Celetná čp. 601, čo. 5

25. "a dej sebe fotografovat s pozadím Štokhauzu..."
Šokhaus, též U Nožiček, U (císaře) Karla. Staré Město, Celetná ulice čp. 560, čo. 16. Zanedbaný majetek univerzity.

26. "na Uhelném trhu nejlíp studovat lid..."
Náměstí na Starém Městě, tržiště proslulé kuchyněmi pod širým nebem a zalidněné nejrůznějšími pražskými figurkami.

27. "a pak můžeš, ó turisto, podívati se ještě do fišpanky..."
Fišpanka, čp. 374 v Podskalí (pod Emauzy). Městská věznice a šupárna byla zbořena až ve 30. letech 20. století.

28. "na schody v Karolině, na stromy v Museu a můžeš říci, že jsi viděl vše, co opravdu stojí za podívanou."

Literatura: Paleček, roč. 6, 1878 - roč. 15, 1886; Humoristické listy, roč. 17, 1875 – roč. 32, 1890.

AECOM

HISTORICKÝ ÚSTAV AV ČR, v. v. i.

INSTITUTE OF HISTORY AS CR, v. v. i.

Poster byl zpracován s podporou projektu MSM Bibiografie dějin Českých zemí č. LM2011018